

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra výtvarné výchovy a kultury
Klatovská 51, 306 14 Plzeň
Tel.: 377 636 493, 377 636 471
e-mail: suromar@kvk.zcu.cz

Protokol o hodnocení Bakalářské práce

Název práce: Nostalgie po SSSR jako kulturní fenomén

Práci předložila studentka: Kateřina Šnajdrová

Studijní obor: Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Posudek oponenta práce: Mgr. Andrej Artemov, Ph.D.

1. Cíl práce

(uvedte, do jaké míry byl naplněn):

Autorka bakalářské práce si v Úvodu stanovila následující cíle: „Předmětem této bakalářské práce je seznámit s fenoménem nostalgie po SSSR v Rusku. Práce si klade za cíl analyzovat několikaletý výzkum centra Levada a ověřit jejich výsledky vlastním šetřením. Druhým cílem práce je porovnání míry nostalgie Rusů po Sovětském svazu a Čechů po ČSSR a zdůvodnění rozdílných výsledků šetření.“

Rozsáhlé seznámení s fenoménem nostalgie po SSSR v Rusku je nakonec v nepoměru k ostatním cílům, převažuje a je vyplněno se značnými nedostatky (především je to neznalost historického kontextu a četné faktické chyby). „Analýza“ výzkumu centra Levada (v podkapitole 1.1) je kusá a účelová. V podkapitolách 1.2 Faktory ovlivňující nostalgii a 1.3 Projevy nostalgie dojmy převažují nad fakty.

Lze hodnotit jako úspěšnou vlastní analýzu, která je předmětem řešení v Praktické části (2. kapitola). Tato kapitola splňuje jeden z cílů práce. Podobně – jako splňující cíle – lze hodnotit 3. kapitola Nostalgie v Česku. 4. kapitola je znovu značně přetížena emotivním hodnocením vybraných jevů.

2. Obsahové zpracování

Obsah bakalářské práce především poznamenala nezkušenost autorky při zpracování teorie a faktického materiálu i celková neobratnost ve způsobu vyjadřování se. Jazyková a stylistická úprava je slabší. Autorka si neuvědomuje, že se v bakalářské práci nejedná o reportáž z cesty do Moskvy či sdělení vlastních dojmů a následně naivistické podsouvání těchto dojmů místo

důkazů nostalgie Rusů po SSSR. Řada domnělých „vysvětlení“ je neopodstatněná (například sortiment občůdků s turistickými suvenýry či výskyt herců-dvojnůků Lenina, Stalina a jiných na Rudém náměstí). V práci se používá hovorový styl. Všechny pasáže, kde se autorka „oddává“ sdělení svých dojmů (například podkapitola 4.1), jsou v bakalářské práci nepatřičné, působí úsměvně.

V bakalářské práci se od začátku výrazně projevuje neznalost historického kontextu a právní podstaty samotných historických a politických procesů, o nichž se autorka zmiňuje: „Sovětský svaz se po zhoršení vztahů mezi jednotlivými republikami, rozpadl 26. prosince 1991, v tento den byly USA všechny republiky prohlášeny za nezávislé. Oficiálně však ukončení SSSR bylo 31. prosince 1991, kdy byla na Kremlem sovětská vlajka nahrazena vlajkou Ruska.[4]“ (s. 6). Nebo v poslední kapitole (s. 42): „[Václav Havel] po Sametové revoluci vrátil Československo do mezinárodní politiky“. Slovní spojení „sovětské impérium“ (s. 7, 41) se neopodstatněně používá bez uvozevek.

Neznalost historického kontextu vyvolává spekulativní a neověřená tvrzení studentky (s. 8): „Další častou odpovědí na otázku: „V souvislosti s čím, litujete rozpadu SSSR?“ bylo vyšší možnost cestování i přes to, že většinu sovětských časů byl výjezd do zahraničí zakázán. Naproti tomu se svobodně mohlo jezdit po SSSR a občanům to příliš nevadilo, protože na území Sovětského svazu bylo vše - hory, památky, příroda i moře, jednoduše bylo hodně na výběr, kde strávit dovolenou. [8]

Po rozpadu se situace lehce změnila, do některých zemí nyní Rusové potřebují vízum, nebo minimálně pozvání od tamějšího obyvatele.“

(Fungování vízové povinnosti se po rozpadu SSSR neustále mění, proto nelze hodnotit možnosti cestování Rusů takto zjednodušeně. Bylo jisté období ve druhé polovině 90. let 20. století, kdy neexistovala vízová povinnost s ČR, však zrovna ČR iniciovala její znovuzavedení. V roce 2020 smí Rusové cestovat bez víza do 77 zemí. Do dalších 49 zemí se smí přijet s platným cestovním pasem. Takže se situace výrazně změnila, nikoliv „lehce“. Údaje v bakalářské práci tuto situaci zkreslují.)

Další podobná naprostá neznalost (s. 20):

„S příchodem kapitalismu, vznikla v roce 1990 Vlastenecká píseň, která se používala jako hymna do roku 2000. Poté se Státní hymnou stala skladba, která se od té Sovětské liší jen textem, ale hudba zůstala stejná od známého skladatele A. V. Alexandra. Nový text napsal ruský básník S. V. Mikhalkova, ale některé části ponechal stejné. [...] Během konání Občanského fóra roku 2001, kterého se účastnil i prezident V. Putin, se kvůli jeho přítomnosti měla zahrát „staronová“ hymna. Jedna z členek fóra pořadatele předem upozornila, že pokud bude hrát hymna, ona nevstane. Byl by to jistě velký skandál, proto pořadatelé raději hymnu nezahráli. Na druhé straně ale stojí také řada významných osobností a mezi nimi například hlava církve Alexy II., který tvrdí, že státní symboly by měly vycházet i z minulosti země.[26]“

(Odstavec „překypuje“ chybami: Vlasteneckou píseň napsal v r. 1833 M. I. Glinka, dále je popleteno jméno hudebního skladatele současné hymny, je chybné skloňování jména textaře a anglická transliterace jeho příjmení, „jedna z členek“ – kdo?, jméno se vůbec neuvádí, dále jméno ruského patriarchy je uvedeno také v anglické transliteraci a studentka neví, že již skonal v r. 2008.)

Podobných neověřených spekulací je v první a čtvrté kapitole celá řada: s. 10 („Rusové by chtěli zlikvidovat následky této katastrofy...“, tj. rozpad SSSR, proč se takto generalizuje? Rusů je kolem 150 mil.), s. 12 („Dodnes se filmy a seriály vysílají a utvrzují se pocity a vzpomínky starších generací SSSR“ – zrovna jako příklady se pak uvádí nadčasové filmy, které

se potýkaly se zákazem či vycházely po značných diskusích s cenzurou a se ztrátou řady původních záběrů, je zde patrné, že autorka BP neověřovala, o jaké filmy se jedná, spokojila se pouze s povrchním dojmem nebo cizím hodnocením), s. 15 (nepřesné uvedení přísloví – není uveden žádný pramen či slovník parémií – jediné přísloví má ilustrovat národní charakter?), s. 15 (rekonstrukce VDNCh v Moskvě se vydává za projev nostalgie – další sporný argument), s. 19 (nové filmy *Blokáda, 2005* či *Stalingrad, 2013* jsou věnovány Druhé světové válce – souvisí to s nostalgií po SSSR?, zmíněné události jsou symbolem utrpení a snahy o přežití celého národa, jako příklady nostalgie po SSSR se „míjí s účinkem“).

Některé z uvedených příkladů by se daly vnímat i jako nostalgie, nicméně by měly být vysvětleny citlivěji, podrobněji, z jiného úhlu pohledu a s hlubším průnikem do historických souvislostí.

V práci se nezmiňuje o odvěkém filozofickém problému ruské společnosti – velký odstup mezi mocí (vládou) a lidem. Možný pocit nostalgie se využívá polittechnology pro účely vlády, ale, jak ukazují statistiky (zrovna ty, které se uvádí v této bakalářské práci), v občanech Ruska postupně přirozeně mizí.

3. Formální náležitosti

Formální úprava práce se vyznačuje nedbalostí. V práci nalézáme četné interpunkční, lexikální, stylistické i gramatické chyby.

Z 39 citací je 15 z Wikipedie. V práci je velmi slabý teoretický podklad, což prozrazuje seznam literatury z 5 položek. Kromě pramene ALEKSĚJEVIČ, Svjatlana Aljaksandraŭna. *Doba z druhé ruky: konec rudého člověka. Druhé vydání. Příbram, 2017*, který se cituje v textu (ale nepřesně! – není uvedena stránka), žádný z dalších pramenů ze seznamu literatury se v práci neobjevuje, takže není jasné, proč se v seznamu literatury uvádí.

V práci se používá nesprávný způsob citování – žádný pramen uvedený v seznamu citací se pak neobjevuje v seznamu literatury.

V Závěru studentka píše, že „výsledky šetření [...] proložila fotografiemi“. Umístění fotografií řady výrobků, které se nyní již nevyrábí, tím pádem neslouží jako důkaz nostalgie po SSSR, je neopodstatněné (s. 27, 28, 29, 30). (Zákusek „kartoška“ (s. 28) se stal součástí běžných kuchařek, připravuje se často v domácnostech, proto nemůže být bezvýhradně vnímán jako součást nostalgie, při jeho přípravě si nikdo na SSSR nevzpomíná.)

Resumé v ruštině absolutně neodpovídá úrovni bakalářské práce, mělo by se kompletně přepracovat. V půlstránkovém textu nalézáme všechny typy chyb: gramatické, lexikální, interpunkční, stylistické, faktické, překladatelské (interference).

4. Stručný komentář hodnotitele

(rozsah práce, celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek a zpracování):

Autorka bakalářské práce se ujala aktuálního a velmi komplikovaného tématu, k jehož objektivnímu zpracování nemá potřebné znalosti historického kontextu, nevšímá si důležitých souvislostí a nemá osobní intenci, aby se dostala k podstatě uváděných informací.

Unáhlené a spekulativní závěry jsou značnou vadou 1. a 4. kapitoly bakalářské práce. 2. a 3. kapitola jsou zpracovány s použitím moderních metod a mají větší badatelskou hodnotu, která se musí vyzdvihnout.

5. Otázky a připomínky na autora práce k bližšímu vysvětlení při obhajobě

1. „V obchodech se suvenýry lze čím dál častěji vidět výskyt předmětů se symboly SSSR“ (s. 15). Čím to můžete podložit? Prováděla jste statistické sčítání? Kolikrát jste navštívila Rusko, abyste si mohla všimnout značného rozdílu? Je to projev nostalgie nebo je to projev obchodní obratnosti podnikatelů? Kdo tyto suvenýry kupuje – že by občané Ruska a z nostalgie?

2. „Z práce vyplývá, že Rusové pocítují stále víc a víc nostalgií po Sovětském svazu, ale ne všichni, najdou se i lidé, kteří by neměnili, to jsou většinou ti, komu se daří a žije na vyšší životní úrovni“ (s. 44). Proč se v závěru vyskytuje hodnocení „stále víc a víc“, když je na str. 41 uvedena statistika (49% – ano, 47% – ne, 4% – nechci odpovídat), která dokazuje, že oproti předchozím letům (výzkum centra Levada) se nostalgie postupně ztrácí?

6. Navrhovaná známka

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Dobře

Datum: 31. 8. 2020

Podpis: Mgr. Andrej Artemov, Ph.D.

Kopie souhlasí s originálem dle čl. 4 odst. 5 Směrnice rektora č. 33R/2017

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
Katedra výtvarné výchovy a kultury
